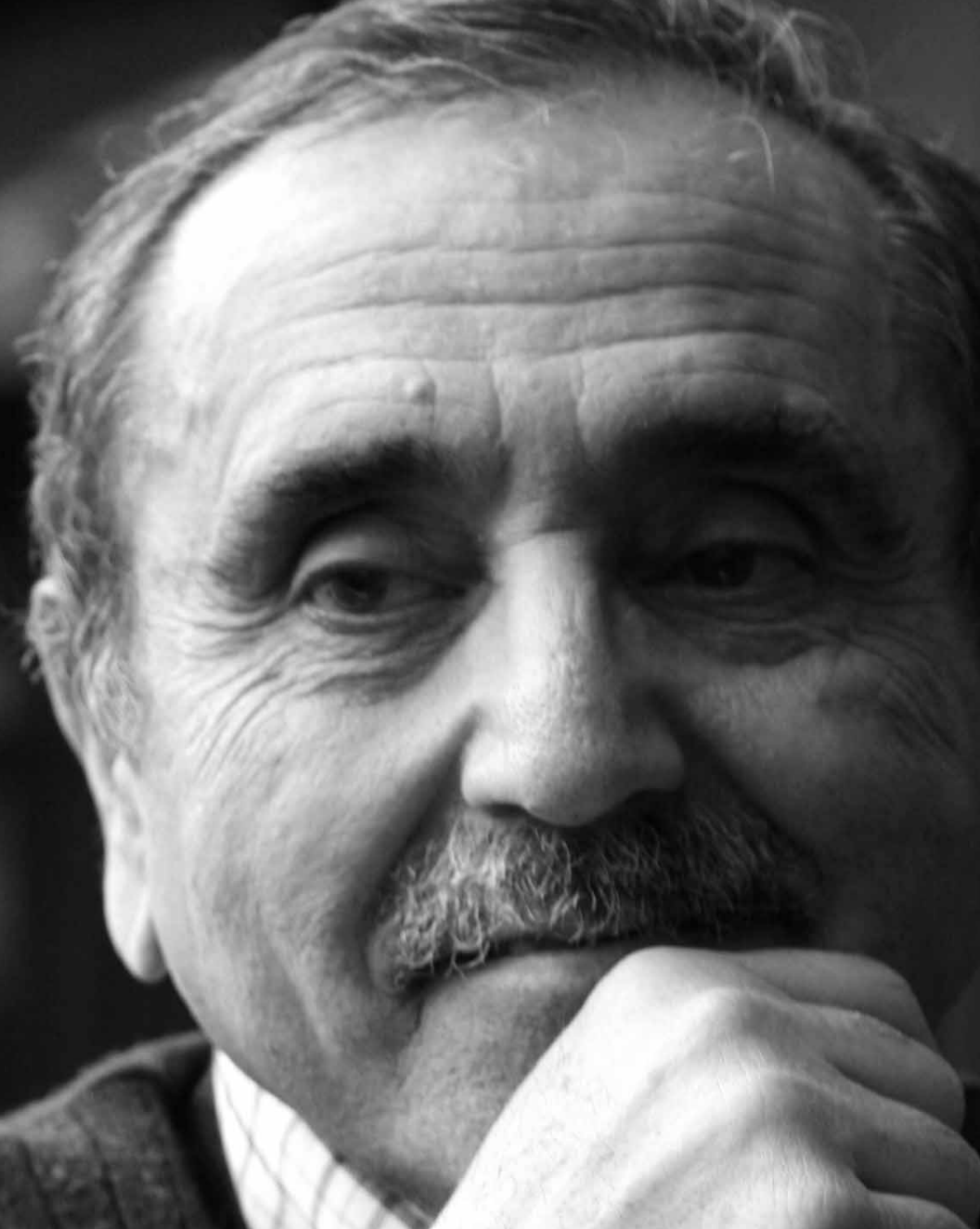

PARAULES CLAU. Amb l'editor Eliseu Climent continuem la sèrie d'entrevistes amb personatges clau en la història recent del País Valencià. La versió íntegra d'esta entrevista pot consultarse a: www.revistaeines.com

Eliseu Climent

Parlen d'ell com un agitador cultural i polític, hi ha qui el tem perquè no sap en quina casella col·locarlo, qui l'enveja per la seua habilitat per aconseguir finançament per als seus projectes, i no falta qui s'alegraria de que trobara un paradís ben llunyà on retirar-se a descansar. Però ell ha obert el centre Octubre i el seu cap no descansa.

ANNA GIMENO

FOTO: VÍCTOR GIMENO

—Per començar amb el tema de més actualitat, què em pot dir de la qüestió de TV3?

—El tema de TV3 és una mena de calvari que portem des de l'any 1984. Sempre ha hagut molts problemes i tancaments però mai havíem arribat a una situació tan greu com l'actual. Ara és més complicada perquè hi ha tot un procés judicial.

—Ja té clar com acabarà?

—Jo crec que d'una manera o altra TV3 es veurà ací, sens dubte. Acció cultural sempre té un Pla B de tot. Però passarem un temps molt dur des del punt de vista de la llibertat d'expressió. El problema és que ens liquiden TV3 i ens quedem en vora un 90% de televisions lingüísticament en castellà. Per tant ja em diras el valencianisme del nostre president Camps. Si Camps tenia els problemes que diu que té haguérem pogut parlar per vore quina solució es donava. TV3 no està tapant el senyal d'altra televisió i és un espai que a més a més és del ministeri, i per tant

“Soc un polític sense partit i sense govern”

la Generalitat Valenciana no pot prohibir-ho.

—Què hi ha de real en eixe enfrontament catalanisme-anticatalanisme a València?

—El anticatalanisme militant ha tret molt pocs vots en les últimes eleccions. Coalició Valenciana no sé si foren 13 ó 14.000 i Unió Valenciana més o menys el mateix. És un tema absolutament residual, no té la menor relevància. El problema és quan el tema del diguem catalanisme -que caldria vore què és catalanisme- s'utilitza, com fa ara el govern valencià, com un instrument i això és un error. A més a més, l'empresariat valencià ha perdut molts diners per eixe anticatalanisme. Si anaren junts seriosament, per eixemple l'eix medi-

terrani famós que comença a reclamar ara Camps segur que estaria fet, les connexions ferroviàries, etc... Si anarem junts amb el tema de la llengua potser el català seria llengua oficial a Europa, tindries més força a Madrid, tindries un mercat cultural.

—M'agradaria que parlàrem de l'esquerra, perquè Acció Cultural va donar el seu suport al Compromís pel País Valencià.

—Sí, vam donar públicament suport. Ací [en el Centre Octubre] es va signar el pacte famós i ací es va celebrar l'últim dia de campanya amb Pasqual Mollà, Glòria Marcos i el Enric Morera.

—I què en pensa del que ha passat?

—De moment és decebedor. El

mateix projecte a Eivissa ha funcionat, però ací el cataclisme posterior és decebedor. No vull dir que d'ací, com l'au fènix, no puga eixir una força nova, com mantenen alguns d'ells. Però això està per vore i per tant no vull profetitzar. De moment ha desanimat una part molt important de l'electoral. Això no hi ha dubte. El trencament podia haver-se produït, no hi ha cap problema en això, molts partits es trenquen o una part de la seua gent se'n va a un altre. Però de moment s'haguera pogut esperar més temps i fer-ho d'una manera ordenada. Ha habut desqualificacions, discussions per diners, l'espectacle donat és absolutament lamentable. Dubte que la diputada de l'esquerra, la Isaura, puga eixir en este cleவில்ament de l'esquerra. Dubte, que ja m'agradaria, que n'isquen dos, Isaura Navarro i Antonio Montalbán, i per tant hi ha el perill que part d'eixos vots o vagen a l'abstenció o al partit socialista. No va eixir el Compromís com ens agradava perquè en el fons no se'l creien ni uns ni els altres. Són

dos mons, el món del nacionalisme del Bloc i el món de Glòria Marcos i demés.

—Fent un poc d'història, ha habut intents de donar forma a la possibilitat d'una tercera via.

—La tercera via està portant-la el PP ara. Majoritàriament la tercera via va nàixer d'un Premi Octubre, de l'assaig *Impura natione* que replantejava tots els temes, pensava que el tema de Fuster era massa dur i que no s'adaptava al país i optaven per una altra via, i els donàrem el premi, però el problema és que en este país eixes terceres vies no han funcionat. Mira on han acabat els autors, dins del PP, i jo crec que disortadament una tercera via ací és molt complicada, de fet no ha funcionat, tot i que evidentment el Bloc moderà molt les primeres postures fusterianes, també el mateix Fuster i nosaltres, quan fèiem política ens moderàvem. Perquè una cosa són les postures diguem intel·lectuals, que poden ser el que han de ser, i un altra és quan apliques la política. El fons de la qüestió és que aquella tercera via l'ha asumida el PP.

—I la gent que va donar suport a la Unió Democràtica del País Valencià?

—Això és un altre tema, perquè una cosa és la tercera via de Rafa Company, Mira, Damià Mollà i demés, que fan un replantejament del Fuster, i un altra cosa és l'aparició i la desaparició posterior d'un centre-dreta valencià com la Unió Democràtica, que ara seria importantíssima, seria el més important de tot el que podia passar ací. La UDPV en el 1977 arribà a tindre 55.000 vots, front als 27.000 del PSPV. També és veritat que el PSPV no va poder presentar-se tota la campanya fins l'última setmana, hi havia hagut l'escisió de Garcés, més avant, ... Però aquella gent de la Unió, després de les eleccions, en compte d'aguantar es dissol i se'n va. Això ha sigut una cosa gravíssima en este país, perquè un nucli de gent de dreta que abarcara a la gent jo diria com els Nogueres (sic), Maldonados (sic), Villalonga, hi ha un grapat, que jo ho veig a l'institut Villalonga, i s'hi haguera hagut un líder d'això, en este moment tindrien entre deu o dotze diputats al parlament valencià i passaria com a Mallorca, que Unió Mallorquina ha entrat en un pacte de progrés. Esta gent, ací, siguent com és el PP, estarien molt més prop d'un partit socialista i d'un pacte a la balear, però este grup no el tenim. Haguera pogut fer eixa funció el Bloc, que és una cosa que tenia que haver-se plantejat, però clar, les bases del Bloc tampoc són això. Ha faltat un centre-dreta ací. Jo li ho he dit al Pujol alguna vegada, que és una llàstima que no hagués també impulsat una Convergència valenciana, a més a Castelló manaria segur. És el segell que ens ha faltat en el panorama polític.

—Creu per tant que s'ha degut a una falta de líder?

—Sens dubte. Maldonado ho va ser en un moment determinat. Però el líder popular de veritat, era Martí Domínguez, pare, que no va voler ser.

—I de quina manera ha estat Rafael Blasco, el conseller del PP, en eixe moviment?

—Blasco ha estat en tot. Nosaltres tenim els seus arxius del FRAP. Ell va estar allí i després ha estat en el PSOE i arribà un moment en el qual Blasco veu que possiblement tot este magma construït o reconstruït pot ser decisiu en un parlament valencià. Haguera seguit decisiu realment amb un líder, però clar ell estava cre-

En València, no sé que passa que tot acaba en una falla.

Ací hi ha molta gent que fa de la incultura orgull.

En la Transició, amb absoluta seguretat, va haver un pacte militar sobre València. L'Estat tractava de tallar com fora la cangrena catalana sobre València.

En el País Valencià durant la repressió franquista va haver-hi més de 80.000 empresonats. Entre altres coses vol dir que este país era molt roig.

Nosaltres no hem sigut de ningú, per més que se'ns ha adjudicat de tot.

mat ja quan ho intenta. Jo conec les converses de Blasco i Pere Major, però diguem que el valencianisme, o catalanisme, digues-li com vulgues, ja d'entrada es posa en contra d'això, ho rebutja.

—La llengua té bona salut realment?

—La llengua té una salut de normalitat, però l'ús, sobretot en este govern, ha baixat molt. I una llengua és l'ús. Jo per a que vull una llengua culta, que després ningú no utilitza? I eixe és el perill que hi ha. Si no tenim un govern que protegeixca l'idioma, ho tindrem complicat per un tema importantíssim que és la immigració, que hi ha i que ve.

—En la transició política pensa que es va quedar alguna cosa per fer respecte del valencianisme polític que encara no s'ha solucionat?

—Ací fracassàrem. Ací fracassà la transició. Quan arribà ací la transició hi havíem aconseguit entre tots fer una cosa, crear un problema. València

era un problema. I tu has de ser un problema per a contar, si no pasen de tu, que és el que passà després. Però tal problema havíem aconseguit que fora el País Valencià en la transició que no es feia una reunió política de primera magnitud a Espanya d'alt nivell si no estàvem els valencians. Reunions a les que anaven els Arzallus, els Pujol i demés. No hi havia en aquell moment cap reunió en la que no estiguérem com a mínim catalans, valencians i vascos. Les revistes parlaven del *caso valenciano* (sic). S'havia recuperat el món intel·lectual. Pensa en el Fuster, en el Peset, en el Renau, en el Estellés, en el Sanchis Guarner, en Alfaro. Tots els partits polítics d'aquella època, tots, podien estar asseguts en esta taula: Maldonado, Muñoz Peirats del Partit aquell liberal, Albiñana del Partit socialista, Cucó i el Vicent Soler del PSPV, Carles Dolç del Moviment Comunista, inclús el partit Comunista d'Ernest Garcia, eren tota gent nacional, per entendre'ns, gent del país, per tant hi havia un bloc polític, un bloc cultural, un bloc intel·lectual i el carrer. Teníem tot per primera vegada des de la Renaixença, a més en una línia de progrés, de país, lo que hui diríem catalanista, pero que podries dir-li com vulguessis. I allò es va trencar tot en el 1977, tot.

—Perquè?

—Jo crec que s'haurà d'estudiar un dia, va més enllà del que s'explica aparentment. No és casual que Milans del Bosch estiguera a València. Hi ha segur un pacte militar sobre València també, i això t'ho dic perquè ho se, amb absoluta seguretat. Un pacte militar sobre este país, també militar. Estava dins d'una estratègia d'estat. Tots aquells atemptats i demés, allò eren els GAL de la UCD. Es tractava de tallar com fora la cangrena catalana sobre València, vist des de l'Estat. El plantejament des de Madrid en la transició era *'el caso vasco y el catalán son inevitables, pero el caso catalán no puede extralimitarse de las cuatro fronteras'* (sic) i és quan ací misteriosament cauen tots, o no tan misteriosament. Albiñana, el PSPV, desapareix, s'integra en el PSOE; la Unió Democràtica desapareix; Ernest Garcia cau, cau Burguera, tots, tots. Qué pasa en eixos dos anys que tota l'estructura diguem política d'este país queda esmicolada, trencada, desfeta?. I ahí la transició acaba. Nosaltres

perdem la transició, és la batalla per València, i acaba obviament en la Constitució Espanyola, en aquell article que prohibeix la federació de regions autònomes, que és per nosaltres, no és pels navarros i els vascos, directament per nosaltres. La cosa era un problema d'estat. Havíem traslladat un problema a l'estat i vam perdre.

—A més de la presentació de l'Institut del territori, ens pot adelantar algun altre projecte?

—A Picassent estan tots els arxius de la repressió [de la Guerra Civil Espanyola] de la província de València, i hui finalment [2 de gener de 2008] hem rebut l'autorització del Ministeri de Justicia per a poder consultar-los. Be, pot ferho un equip d'investigació de la Universitat, per a un projecte concret. Són coses difícils, ens ha costat molt d'aconseguir. I quan hui finalment ens ha arribat la carta amb l'autorització, no plore perquè fa lleig, però m'ha fet molta il·lusió, poder fer un dia quatre volums només de noms en tots els presos, nom, d'on eren, edat i perquè. Res més. És el mínim que podem fer. Els que estan treballant en això calculen que entre València, Alacant i Castelló pot haver 80.000 presos. Entre altres coses, això vol dir que este país era molt roig.

—És difícil en València trobar complicitats en la banca o en l'empresariat per aconseguir suport econòmic per a estos projectes?

—Jo demane sempre a València, sempre, però en València no trobe res. Tot el que demane a Madrid, a Barcelona, a Europa, ho demane també a València i ni contesta ningú. És un desastre. Hi ha algun ajuntament que ajuda, pero en general res. Bàsicament eix de Madrid, Brusel·les, Barcelona i Palma i en Brusel·les hi ha unes línies amb les que ajuda amb normalitat, però hem hagut d'espabilar-nos. O això o matar-ho tot.

—I són més entitats públiques o privades?

—Bàsicament públiques, però també privades.

—No han canviat massa les coses?

—Estem igual mentalment. Jo ho sent molt. Pots dir que este país ha evolucionat molt, econòmicament, però mentalment estem encara en una etapa molt rural. I sobre tot València. No tant Castelló, que tan rural com és, te una autenticitat que no té la meua ciutat. I menys Alacant. Alacant

és molt més ciutat, mentalment, que la ciutat de València. Ara s'enfadaran tots i em faran persona non grata, però em dóna el mateix. Conste que tot el que faig jo ho faig per esta ciutat [València].

—Però s'entén que des d'ací es treballa per un projecte de país.

—Sí però hi ha una cosa. A Catalunya es té clar que Barcelona és capital de Catalunya. València en canvi no és capital d'este país, i és un dels dramas grossos que tenim.

—L'han definit de moltes maneres, parlen de vosté com agitador cultural, editor, empresari...

—Jo soc un polític, frustrat, això sí. Sinó com faria jo el que tinc muntat, des de l'economia fins al pensament, el territori, la llengua, la ciència?, tinc una visió global del país i per tant soc un polític, sense partit i sense govern. Agitador, ja ho se. Editor, també soc, evidentment.

—Li diuen promotor cultural, fenici, maçó.

—Me diuen de tot. Maçó no sóc, veus, no ho he segut, entre altres coses perquè no tinc temps de ser-ho. Però tampoc m'importaria, respecte molt la maçoneria.

—I allò d'artista per a aconseguir finançament, també ho diuen.

—Bé, artista... jo el que sóc és un polític, que vinc de la política, a més. No he pogut ser-ho per històries que no t'explique, però la política que et dóna?, et dóna una visió global d'un país i això és el que hi ha en esta casa. En petites quantitats, però hi ha.

—La seua figura ha despertat sempre sentiments contradictoris, d'amor/odi.

—Sí, és veritat i és curiós. No ho acabe d'entendre. La dreta ho entenc més perquè són molt beligerants, però en l'esquerra no ho entenc, a no ser que els recordara el que tenien que fer ells alguna vegada i no fan, que fora com Pepito grillo. En alguna època hem tengut males relacions amb el Bloc, per exemple en l'època de Pere Major, i en el PSOE en l'època de Lerma tampoc eren bones. També és que jo sóc molt independent. Açò funciona, té la seua propia estructura i dinàmica i de vegades això molesta. I ahí entren tots, dreta, esquerra, centre, Bloc, tots, tots volen utilitzar els moviments civils com a instruments com a mínim de conducció política. I nosaltres no hem sigut de ningú, per més que se'ns ha adjudicat de tot.